

Det hvide bånd

Ondskabens børn © Bo Torp Pedersen

Mord og mishandling er altid noget forfærdeligt, men i den landsby, som skildres i filmen "Det hvide bånd", er der usædvanligt mange og usædvanligt modbydelige tilfælde. Ondskab og sadisme ligger lige under overfladen.

Filmen begynder med et mordforsøg på en voksen mand, en rytter, men også børn bliver ramt. Det hele er fortalt tilbageskuende af den mand, der som ung udefra kommende lærer med forfærdelse iagttog 'ondskabens blomster' i den lille nordtyske landsby i tiden op mod Første Verdenskrig. Magtesløs og lidt naiv, som han er, kan han ikke ændre begivenhedernes gang. Han begyndte at se nogle mærkelige og grumme sammenhænge, men nåede åbenbart ikke til en konkret afklaring.

Filmens instruktør er den tysk-østrigske Michael Haneke (f. 1942), og han har i denne film valgt en langt mere diskret form end den, han ellers er kendt eller berygtet for. De tidligere film "Benny's Video" (1992), "Funny Games" (2002) og "Pianisten" (2002) – ikke at forveksle med Roman Polanskis smukke film af samme titel – er kendetegnet ved en desperat hang til at ville provokere og ækle publikum med umaling af vold eller sadomasochistisk seksualitet. Det er den samme ulyksalige tendens, vi kender fra nogle af Lars (von) Triers og Luke Moodysons film. "Det hvide bånd" fortælles derimod stærkt tilbageholdent mht. drastiske effekter og ydermere i 'blodfattige' sort/hvide billeder.

Filmen lader mangt og meget stå åbent i historien om den begåede ondskab i landsbyen, men filmen er særdeles klar med hensyn til det bagvedliggende mønster. Der er tale om et ekstremt patriarkalsk samfund, hvor mændenes/fædrenes magt og magtbesiddelse er det eneste afgørende. Vi ser, hvordan den magtfuldkommenhed gennemføres fuldstændig skånselsløst, hvad enten den er pakket ind i en puritansk-pietisk perversion af protestantisk kristendom eller den er et middel til at udfolde perverse, illegitime seksuelle lyster, og hvad enten den rammer børn eller voksne (kvinder).

Dette syge system placeres ikke blot i Tyskland, men også i tiden op til den første af det 20. århundredes to verdenskrige, de absolut værste år af den vesterlandske civilisation, hvor denne civilisation syntes at skulle bukke under for ondskab indefra.

Det hvide bånd, som titlen refererer til, er præstens måde at hænge sine egne børn ud på, fordi de ikke er 'gode' i hans forståelse. Måske er de slet ikke 'gode' i nogen forstand, og hvordan skulle de da også kunne blive det? I skildringen af dette kærlighedsløse univers synes filmen at gribe tilbage til et naturalistisk årsag/virkning-forhold og lægge det ind i arvesynds-begrebet. Fædrenes synder nedarves simpelt hen, og den tyske landsby-ondskab nedarves i to verdenskrige. Bemærk den tyske undertitel: Eine deutsche Kindergeschichte.

Trods fremragende skuespillere og trods de nye fortællestrategiske valg, Haneke har truffet, præges "Det hvide bånd" som filmfortælling således af en noget kølig og distanceret analytisk holdning. Der er momenter af menneskelig varme, f. eks. i lærerens omgang med den unge kvinde, han er forelsket i, eller i den lille præstesøn, der hele tiden forsøger at opbløde sin strenge far. Men det smitter ikke filmen generelt. Jeg udtaler mig ikke om Michael Haneke som person, men hans film ligner for meget en obduktion af et lig frem for et engageret værk båret af dyb følelse, tanke og ånd.

Filmfakta

Das weiße Band: Eine deutsche Kindergeschichte – Tyskland 2009 – Instr. + manus: Michael Haneke – Medv.: Christian Friedel (lærer), Leonie Benesch (Eva), Ulrich Tukur (baron), Ursina Lardi (baronesse), Fion Mutert (Sigi), Michael Kranz (privatlærer), Burghart Klaußner (præst), Steffi Kühnert (præstens ægtefælle), Maria-Victoria Dragus (Klara), Leonard Proxauf (Martin), Levin Henning (Adolf), Johanna Busse (Margarete), Thibault Sérié (Gustav) – 144 min., sort/hvid – Tilladt for børn over 11 år – Biografpremere d. 14/1 og på DVD d. 27/7 2010 – Udlejning/pressebilleder © Camera

Links

https://cinemaonline.dk/Anmeldelse/det_hvide_baand.6050.html

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=7274&area=2>

<http://www.philm.dk/Movie/Detail?id=1756>

<https://www.eyeforfilm.co.uk/review/the-white-ribbon-film-review-by-amber-wilkinson>

<https://www.nytimes.com/2009/12/30/movies/30white.html>